

Op de boot van de ervaringscultus, lijken de artistieke ruimtes uiterst voorzichtig om zich buiten de multi-inter-trans-disciplinaire boot te wagen en simpelweg een specifiek product in een aangepaste ruimte aan te bieden.

↳ huis te ontplooiën. Hierbij staat een eerder klein en lokaal publiek centraal, dat zowel een cursus bloemschikken als een rockconcert, zowel een fuif als een theatervoorstelling moest kunnen meepikken. Met andere woorden: de ruimte staat ten dienste van de gebruiker en moet kunnen worden aangepast aan zijn veranderlijke noden en wensen.

De hypotheek van deze filosofie is ook vandaag nog voelbaar in het denken over de artistieke ruimte, ook wanneer het gaat over gebouwen die niet in de eerste plaats (zoals de gemeenschapscentra) de taak hebben om mensen samen te brengen. Ook bij de recente (ver)bouw(ingen) van kunstencentra en theaters, hoor je echo's opduiken van dit polyvalente discours, waarin publiekswerking en citybranding het overnemen van het denken over een adequate plek voor het ontwikkelen van een artistieke praktijk, die zijn eigen publiek creëert. Kunstencentra en theaters hebben soms de neiging om te evolueren naar dienstencentra, die bijvoorbeeld door het inzetten van abonnementformules op zoek gaan naar 'totaal-ervarings-pakketten': neem een grote voorstelling en je krijgt er een kleintje bij (STUK), kom naar een choreografie, maar pik onderweg nog een tentoonstelling mee in de gang (Kaatheater, STUK, deSingel), of een installatietje in de kelder (Beursschouwburg). En als je dan toch naar het theater komt, blijf dan meteen eten: de prijs is in het ticket inbegrepen (abonnementformule Toneelhuis, 'Koken met Johan Simons' in NTGent).

In hun gedrevenheid om mee te varen op de boot van de ervaringscultus, lijken de artistieke ruimtes vandaag uiterst voorzichtig om zich buiten de multi-inter-trans-disciplinaire boot te wagen en simpelweg een specifiek product aan te bieden in een aangepaste ruimte. Op die manier ontstaat er een cultureel ondernemerschap, dat zijn weerslag heeft

op de manier waarop met architectuur en ruimte wordt omgegaan in recente bouwdoosiers. Dirk Verstockt: 'Deze generatie jeugd verplaatst zich moeiteloos tussen gothic music en opera, zowel in perceptie als in maken. Ruimtes zullen dus in de toekomst minder sacraal en veel versatier/polyvalenter moeten worden, mits grote mogelijkheid tot interactiviteit. Ik pleit ervoor grondig en duurzaam te investeren in multifunctionele infrastructuur voor zowel cultuur als kunst.'

Het probleem is er één van de kip of het ei: worden er extra activiteiten (workshops, tentoonstellingen, fuiven..) georganiseerd binnen de theaters of kunstencentra om het theater een ruimere uitstraling te verzekeren, of beantwoordt zo'n gebouw aan een reële publieksbehoefte? Ontstaan deze artistieke veelvoeters uit de strategische nood om een grotere betonnen impact te creëren in het landschap en, in het verlengde daarvan, hopelijk ook meer werkingsmiddelen? Of zijn deze plekken op zoek naar een breder, meer gemengd of meer divers geïnteresseerd publiek om hun zaalcapaciteit te verhogen: bijvoorbeeld door het organiseren van (zeer populaire) fuiven in de KVS. Feit is dat de werkingsmiddelen (van de Vlaamse overheid) vaak worden aangepast aan het gebouw (van de stad of de provincie). Maar feit is ook dat dit extra geld even vaak opgesoupeerd wordt door de onderhoudseisen die de infrastructuur stelt, en dus dat het niet vrijkomt voor de artistieke werking of de programmering.

In enkele gevallen zie je zelfs een blinde bouwwoede opduiken, die geen rekening houdt met de impact en de noodzaak van een nieuw gebouw voor de sector, of met de impact van een kostelijke (ver)bouw(ing) op de werkingsmiddelen. De uitstraling en het potentiële publieksbereik komen dan diametraal te staan op de potentiële kwaliteit van het aanbod (door de sterk gereduceerde middelen) of de interesse van de lokale gemeenschap.

Een oefening in citybranding en noodzakelijkheid:

1. Pieter T'Jonck over het nieuwe STUK-gebouw: 'Na jaren ijveren heeft men daar nu eindelijk een mooi werkinstrument in handen. En op het eerste gezicht zijn ook de subsidies aangepast aan de nieuwe mogelijkheden. Alleen is al ogenblikkelijk duidelijk geworden dat de verhoogde subsidies enkel verhoogde algemene kosten kunnen dekken, en niet tot een belangrijke verhoging van het artistieke budget leiden. Een krassere demonstratie van het feit dat het om gebouwen en uitstraling, niet om het theater zelf gaat, is bijna niet te geven.'
2. De KVS krijgt voor zijn verhuis van de Bottelarij naar de gerenoveerde en nieuwe zalen van het theater een budgetverhoging om tien man meer in dienst te nemen